

**WILKIE
COLLINS**

SISAR ROSA

Wilkie Collins
Sisar Rosa

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25092908

Sisar Rosa:

Содержание

ENSIMMÄINEN LUKU	4
TOINEN LUKU	37
Конец ознакомительного фрагмента.	43

Wilkie Collins

Sisar Rosa

ENSIMMÄINEN LUKU

"Hyvin, herra Guillaume; mitä uutta muutoin tänä iltana?"

"Ei mitään, tietääkseni, herra Justin, paitsi tuo neiti Rosan huomenna tapahtuva naiminen".

"Hyvin kiitollinen, kunnioitettava vanha ystäväni, niin hauska ja odottamattomasta vastauksesta minun kysymykseeni. Siihen katsoen että minä olen herra Danville'n palvelija, hänen, joka näyttelee tuota tärkeätä sulhasen osaa siinä pikku hääkomediassa, jota tarkoitatte, luulen voivani vakuuttaa teille, ilman loukkaamatta, että uutisenne on, mikäli se minuun koskee, mitä vanhinta laatua. Ottakaa nuuskaa hyppysellinen, herra Guillaume, ja suokaa minulle anteeksi, jos ilmoitan teille kysymykseni tarkoittaneen yleisiä uutisia, eikä niiden kahden perheen yksityisiä asioita, joiden taloudellisia etuja meidän on kunnia edistää".

"Minä en ymmärrä mitä tarkoitatte semmoisella puheenparrella kuin 'edistää taloudellisia etuja', herra Austin. Minä olen palvelijana herra Louis Trudaine'lla, joka asuu tässä sisarensa, neiti Rosan, kanssa. Te olette palvelijana herra Danville'lla, jonka oiva äiti on saanut aikaan naimisliiton

hänen ja nuoren emäntäni välillä. Koska molemmat olemme palvelijoita, ovat hauskimmat uutiset, mitkä meitä voi viehättää, ne, jotka koskevat isäntiemme onnea. Minulla ei ole mitään tekemistä yleisten asiain kanssa; ja ollen vanhan opin miehiä, pidän minä omien asioiden hoitamisesta pää-asiana elämässä. Jos meidän kotoiset, perheelliset asiamme eivät teitä huvita, niin sallikaa minun lausua mielipahani siitä ja toivottaa teille hyvin hauskaa iltaa".

"Suokaa anteeksi, hyvä herra, vaan minä en anna vähintäkään arvoa tuolle vanhalle opille, enkä voi kärsiä ihmisiä, jotka pitävät ainoastaan omista asioistaan. Kuitenkin minä, samoin kuin te, lausun mielipahani ja toivotan hauskaa iltaa; ja toivon löytäväni teidät korjaantuneena mielenlaadun, puvun, käytöksen ja ulkonäön suhteen, ensi kerran kun saan kunnian teitä tavata. Hyvästi, herra Guillaume, ja eläköön vähäpätöisyys!"

Tämä kahdenpuhe tapahtui kauniina kesä-iltana vuonna seitsemäntoista sataa kahdeksankymmentä yhdeksän, muutaman pienen rakennuksen edustalla Seinen joen rannalla, noin peninkulman päässä Rouen'in kaupungista. Toinen puhuja oli laiha, vanha, karmea ja rähjäpukuinen; toinen oli lihava, nuori, pöyhkiäkäyttöksinen, sekä puettu sen aikakauden mitä loistavimpaan palvelijanpukuun. Todellisen keikariuden viimeiset päivät olivat lähestymässä koko sivistyneessä maailmassa; ja herra Justin oli, omalla tavallaan, pukunsa täydellisyyden suhteen elävä kuva tämän aikakauden hälvenevästä loistosta.

Vanhan palvelijan mentyä, seisoi hän muutaman hetken sangen ylpeällä katseella tarkastellen sitä pikku taloa, jonka edustalla keskustelu oli tapahtunut. Akkunoista päättäen se ei voinut sisältää enemmän kuin kuusi tahi kahdeksan huonetta kaikkiansa. Ei ollut tallia eikä ulkokuoneita, vaan oli sen sijaan rakennuksen toiseen päähän liitetty säilyhuone ja toiseen päähän matala, pitkä, kirjaviksi maalatuista laudoista tehty huone. Yksi tämän huoneen akkunoista oli jätetty ilman peittoa, ja tästä saattoi katsella huoneen sisään, jossa näkyi, jonkunlaisen ison kyökkipöydän päällä, kummallisen värisiä nesteillä täytettyjä pulloja, oudon-muotoisia kuparisia ja muunmetallisia tarvekaluja, sekä iso keitin-uuni ja muita esineitä, jotka kaikki selvään osoittivat huonetta käytettävän kemialliseksi työhuoneeksi.

"No jonkinlaisia, kun tuo morsiamemme velikin huvitteleksen tuonlaisessa paikassa keittäen rohto-aineita kastikepannuissa", mutisi herra Justin, kurkistaen huoneeseen. "Olen vähimmin arkatunteinen mies koko maailmassa; vaan se minun täytyy tunnustaa, etten tahtoisi meidän joutuvan yhteyteen naimisen kautta apteekkaritaidon harrastajan kanssa. Uh! Minä tunnen hajun saunan läpi".

Näin sanoen herra Justin käänsi inholla selkensä laboratoriolle ja läksi astumaan joen varrella oleville kallioille päin.

Tultuansa ulos taloon kuuluvasta puutarhasta, astui hän viehättävää mäkeä ylös polvittelevaa polkua myöten. Päästyänsä korkeimmalle kohdalle, Seinen joen koko avara

maisema kauniine viheriöine saarineen, raitarannikkoineen, kiitävine venheineen ja rantamajoineen siellä täällä, avautui hänen eteensä. Lännen puolella, jossa tasankomaa näkyi kaukaisempien joki-äyräitten takana, hehkui koko maisema laskeutuvan auringon ruskossa. Idän puolella pitkät varjot ja tummeamman valoiset välipaikat, karehtivassa vedenpinnassa värähtelevä kultaloisto, ja liikkumaton punainen tuliloisto majojen akkunoista, jotka heijastivat niihin sattuvia auringon säteitä, viettelivät silmää kauemmas ja kauemmas katsomaan, pitkin Seinen kierroksia, kunnes sitä viimein pysähytti Rouen'in tornit ja huiput ja laaja rakennusten ryhmä, sekä niiden takana perä-alana kohoavat metsäiset vuoret. Kaunis katsella kaikin aloin, oli tämä maisema melkein ylenluonnollisesti ihana nyt ilta-auringon loistossa. Ei mitkään sen viehätykset kuitenkaan vaikuttaneet mitään palvelijaan; hän seiso i haukotellen, kädet lakkarissa, oikealle tahi vasemmalle katsomatta, vaan tuijottaen suoraan eteensä pientä kalliassa olevaa koverrusta kohti, jonka takana jyrkkäys vähitellen alkoi. Tähän oli istuinpenkki asetettu, ja kolme henkilöä – vanha rouva, herrasmies ja nuori neitonen – istui siinä, katsellen auringon laskua ja siis selin herra Justin'iin. Lähellä heitä seiso i kaksi herrasmiestä, myös katsellen jokea ja kaukaista maisemaa. Nämä viisi henkeä vetivät yksinomaisesti puoleensa palvelijan huomaavaisuuden, niinkuin ei muita esineitä olisi ollut hänen ympärillään.

"Siinä ne vielä ovat", puhui hän itsekseen nurkumielisenä. "Rouva Danville samalla paikalla istuimella; minun isäntäni,

sulhaismies, velvollisuuttaan noudattaen hänen vieressään; neiti Rosa, morsian, kainosti taas hänen vieressään; herra Trudaine, tuo apteekkitaidon harrastaja ja morsiamen veli, hellämielisenä häntä lähinnä; ja herra Lomaque, tuo meidän kummallinen talonvoutimme, virallisesti koko seuran jatkona. Siinä ne vielä todellakin kaikki ovat, käsittämättömällä tavalla kuluttaen aikaansa, äänettöminä katsellen tyhjää! Niin", jatkoi herra Justin, väsyneen tapaan nostaen silmänsä ja katsoen pikaisesti, ensin jokea ylös, Rouen'iin päin, sitten jokea alas, laskeutuvaa aurinkoa kohti; "niin, rutto heidät vieköön, ovat katselleet tyhjää, todellista, pelkkää tyhjyyttä, kaiken tämän ajan".

Taas alkoi herra Justin'ia haukottaa; ja, palattuansa puutarhaan, hän istuutui muutamaan lehtimajaan ja rupesi siinä malttavaisella mielellä nukkumatin kanssa kauppaa hieromaan.

Jos palvelija olisi astunut lähemmäksi niitä henkilöitä, joita hän oli kaukaa tarkastellut, ja jos hänellä olisi ollut hienempi tarkkaamisvoima, olisi hän tuskin voinut olla huomaamatta huomispäivän morsiamen ja sulhasen sekä heidän kummallakin puolella olevien seuralaistensa, siis kaikkien, olevan, suuremmassa tai vähemmässä määrässä, jonkunlaisen salaisen ahdistuksen vaikutuksen alaisina, joka teki teeskennellyksi heidän keskustelunsa, heidän liikkeensä, ja vieläpä mielenilmauksetkin heidän kasvoissaan. Rouva Danville – hyvännäköinen, koreasti puettu vanha nainen, kirkkailla silmillä ja epäluuloisuutta tietävällä käytöstavalla – näytti sangen levolliselta ja onnelliselta niinkauan kuin

hänen huomionsa oli poikaansa kiinnittynyt. Vaan kun hän kääntyi hänestä morsiameen, ilmautui levottomuus heti hänen kasvoihinsa – levottomuus, joka muuttui tyytymättömyydeksi ja vieläpä inhoksikin, milloin hän vaan katsoi neiti Trudaine'n veljeen. Samoin hänen poikansa, joka oli pelkkää hymyä ja onnellisuutta puhellessaan tulevan vaimonsa kanssa, muuttui nähtävästi käytöksensä ja katseensa suhteen, aivan niinkuin hänen äitinsäkin muuttui, milloin vaan herra Trudaine'n läsnäolo erityisesti veri hänen huomiotaan puoleensa. Vouti taas – tuo hiljainen, kuiva, laiha Lomaque, nöyrällä käytöksellään ja punareunaisilla silmillään – ei koskaan katsahanut isäntänsä lankoon, ilman heti kääntymättä levottomasti taas toisaanne katsomaan, ja seiso i muulloin miettiväisenä, kaivaen reikää nurmikkoon pitkällä teräväpäisellä kävely-kepillä. Itse morsiamessakin, tuossa kauniissa, viattomassa tytössä, jonka käytös oli niin lapsekas ja arkamainen, ilmautui jonkunlaista lunnonkiihoitusta samoin kuin muissakin. Epäily, ellei tuska, varjosti hänen kasvojaan ajoittain; ja kätensä, jota hänen rakastajansa piteli, vapisi hiukan ja kävi levottomaksi kun hän sattui katsomaan veljensä silmiin. Eikä kuitenkaan, kummallista kyllä, löytynyt mitään inhoittavaa, vaan päinvastoin paljo miellyttävää sen henkilön katsannossa ja käytöksessä, jonka läsnäolo näytti tekevän semmoisen kummallisen ahdistavan vaikutuksen hää-seuraan. Louis Trudaine oli tavattoman kaunis mies. Hänen katsantonsa oli erinomaisen ystävällinen ja lempeä; hänen käytöksensä viehätti vastustamattomasti

suoralla, miehekkäällä lujudellaan ja vakaisuudellaan. Hänen sanansa, milloin hän sattui puhumaan, näyttivät olevan yhtä vähän loukkaavaa laatua kuin hänen katsantonsa; sillä hän aukasi suutaan ainoastaan kohteliaasti vastataksensa niihin kysymyksiin, jotka suorastaan lausuttiin hänelle. Päätäten hänen surullisesta äänestään ja murheellisesta lempeydestä, joka tummensi hänen ystävällistä ja vakaista katsettaan, milloin tämä sattui hänen sisarensa, eivät hänen ajatuksensa olleet onnellista eikä toivoisaa laatua. Mutta hän ei niitä ilmoittanut; hän ei tunkenut salaista murhettaan, mikä se sitten lienee ollutkin, kenellekään seurakumppaneistaan. Vaikka hän oli kaino ja mieltänsä malttava, näytti kuitenkin hänen läsnäolossaan olevan jotain nuhtelevaa ja kolkostuttavaa, joka vaikutti ahdistavaisesti jokaisen häntä lähellä olevan mieleen, ja synkistyi hää-aattoa niin morsiamelle kuin sulhaselle.

Auringon painuessa vähitellen taivaanrannan taakse, laimentui keskuspuhe laimentumistaan. Pitkän äänettömyyden perästä oli sulhanen ensimmäinen alottamaan uutta puheenainetta.

"Rosa, rakastettuni", sanoi hän, "tämä ihana auringonlasku on hyvänä enteenä meidän avioliitollemme, se lupaa toista kaunista päivää huomiseksi".

Morsian hymyili ja punastui.

"Uskotko sinä todellakin ennusmerkkejä, Charles?" sanoi hän.

"Kultaseni", keskeytti vanha rouva, ennenkuin hänen poikansa ennätti vastata; "jos Charles uskoo ennusmerkkejä, ei se ole

mitään naurettavaa. Olet kohta käsittävä asioita paremmin, kun tulet hänen vaimokseen, etkä arvostele hänen mielipiteitään pienimmissäkään seikoissa samoilla silmillä kuin yhteisen rahvaan turhia uskoja. Hänen vakuutuksensa on kaikissa asioissa niin vakavilla perustuksilla – niin vakavilla, että jo minä luulisin hänen todellakin uskovan ennusmerkkejä, niin varmaan pakoittaisin mieltäni myös uskomaan niitä".

"Minä pyydän anteeksi, madame", alkoi Rosa vavisten; minä vaan tarkoitin – "

"Rakas lapseni, niinkö vähän sinä tunnet maailmaa että luulet minun voivani tulla loukatuksi – "

"Antakaa Rosan puhua", sanoi nuori mies. Hän kääntyi äitiinsä näsäkkäästi, melkein kuin pilannut lapsi, näitä sanoja lausuessaan. Äiti oli katsellut poikaansa lempein ja ylpeilevin katsein tähän saakka. Nyt hän hämmästyneenä käänsi silmänsä hänestä; hän mietiskeli hetkisen osoittaen äkillistä hämmennystä, joka näytti olevan aivan vierasta hänen luonteelleen, kuiskasi sitten hänen korvaansa:

"Olenko minä moitittava, Charles, siitä kun koetan saada häntä sinua arvossa pitämään?"

Hänen poikansa ei ollut kysymyksestä milläänkään. Hän vaan lausui uudestaan karkeasti: – "Antakaa Rosan puhua".

"Ei minulla todellisesti ollut mitään sanottavaa", änkytti nuori tyttö, tullen enemmän ja enemmän hämille.

"Mutta sinulla oli!"

Oli semmoinen epäkohtelias tuikkaus hänen äänessään,

semmoinen näsäviisaus hänen käytöksessään, näitä sanoja lausuessaan, että hänen äitinsä varottavaisesti nykäisi hänen käsivarttaan ja kuiskasi "Hsh!"

Voutimies herra Lomaque ja velimies herra Trudaine, katsoivat molemmat tutkivasti morsiameen, näiden sanojen tullessa sulhasen suusta. Morsian näytti enemmän peljästyvän ja hämmästyvän, kuin suuttuvan tahi loukkautuvan. Omituinen hymy pani kureille Lomaque'n sileän naaman hänen katsellessaan teeskentelevästi alas maahan ja tehdessään uutta reikää nurmikkoon keppinsä terävällä päällä. Trudaine kääntyi äkkiä toisaanne ja astui huo'aten pari askelta; palasi takaisin ja näytti rupeavan puhumaan, vaan Danville keskeytti häntä hänen aikomuksessaan.

"Anna minulle anteeksi, Rosa", sanoi hän; "minä olen niin luulevainen kaiken suhteen, joka vähänkään näyttää epäkohteliaisuudelta sinua kohtaan, että olin vähällä suuttua tyhjältä".

Hän suuteli morsiamensa kättä hyvin hempeästi ja herttaisesti, pyytäessään anteeksi; vaan hänen silmissään näkyi salainen mielenilmaus, joka oli ristiriidassa hänen käytöksessään näkyvän innostuksen kanssa. Ei kukaan muu sitä huomannut kuin tuo tarkka ja nöyrä herra Lomaque, joka taas hymyili itsekseen ja kaiveli yhä hartaammasti reikänsä nurmikossa.

"Minä luulen herra Trudaine'n tahtoneen puhua jotakin", sanoi rouva

Danville. Kenties me saamme kuulla mitä hän oli aikeissa

sanoa".

"Ei se ollut mitään, madame", vastasi Trudaine kohteliaasti. "Aikomukseni oli vaan omistaa itselleni tuo moite Rosan osoittamasta kunnioituksen puutteesta ennusmerkkien uskojia kohtaan, tunnustamalla, että minä aina olen kehoittanut häntä nauramaan kaikenlaiselle taika-uskolle".

"Te olisitte taika-uskon pilkkaaja", sanoi Danville, kääntyen äkisti häneen. "Te, joka olette rakentaneet laboratorion; te, joka olette kemian salaisten tietojen harrastaja, 'Elämän veden' etsijä. Kunnian sanallani, te hämmästyttätte minua!"

Hänen äänessään, katseessaan ja käytöksessään oli pilkkaava kohteliaisuus, näitä sanoja lausuessaan, jotka hänen äitinsä ja myös voutinsa, herra Lomaque, täydelleen ymmärsivät selittää. Edellinen kosketteli taas poikansa käsivartta ja kuiskasi: "Ole varovainen!" Toinen tuli äkkiä hyvin totiseksi ja lakkasi kaivamasta reikää nurmikkoon. Rosa ei kuullut rouvaa Danville'n varoitusta, eikä huomannut muutosta Lomaque'ssa. Hän katseli veljeensä ja odotti iloisella herttaisella hymyllä hänen vastaustaan. Veli nyökkäytti päätänsä ikäänkuin uudeksi vakuutukseksi sisarelleen, ennenkuin hän taas puhui Danville'lle.

"Teillä on jokseenkin haaveksivaiset ajatukset kemiallisista kokeista", sanoi hän tynesti. "Minun työlläni on niin vähän yhteyttä sen kanssa, mitä te nimitätte salaisiksi tiedoiksi, että koko maailma saa niitä katsella, jos maailma luulee sen maksavan vaivaa. Ainoa 'Elämänvesi' minkä minä tunnen on levollinen sydän ja tyytyväinen mieli. Nämä molemmat olen

löytänyt jo vuosia sitten, kun Rosa ja minä ensin tulimme kahden asumaan taloon tuolla alhaalla".

Hänen äänessään oli hiljainen murheellisuus, joka puhui paljota enemmän hänen sisarellensa kuin sanat, mitkä hän lausui. Rosan silmiin tuli kyyneleet; hän kääntyi hetkeksi rakastajastaan, ja tarttui veljensä käteen. "Älä puhu, Louis, niinkuin aikoisit jättää sisaresi, sillä" – Hänen huulensa rupesivat vapisemaan, ja hän vaikenä äkkiä.

"Karsastelee pahemmin kuin koskaan ennen sinua siitä, että viet sisaren häneltä pois!" kuiskasi rouva Danville poikansa korvaan. "Ush! älä, Jumalan tähden, ole siitä milläsikään", lisäsi hän äkisti, nousten istuiltaan, ja katseli Trudainea selvästi osoittaen käytöksessään suuttumusta ja tuskastusta. Ennenkuin hän ennätti puhua ilmautui vanha palvelija Guillaume, ja ilmoitti kahvin olevan valmiina. Rouva Danville taas sanoi "Ush!" ja tarttui sukkelasti poikansa toiseen käsivarteen, tarjoten toista Rosalle. "Charles!" sanoi nuori tyttö, kummastuksella "kuin sinun kasvosi ovat punastuneet, ja miten käsivartesi vapisee!"

Danville hillitsi itsensä silmänräpäyksessä, hymyili ja sanoi hänelle. "Voitko arvata mitä, Rosa? Minä ajattelin huomispäivää". Puhuessaan hän kulki aivan lähitse voutia, matkallaan takaisin taloon naisten kanssa. Hymy palasi herra Lomaque'n sileisiin kasvoihin ja omituinen valo välähti hänen punareunaisissa silmissään, alkaessaan uutta reikää taas kaivaa nurmikkoon.

"Ettekö tahdo käydä sisään, kahvia juomaan?" kysyi

Trudaine, koskettaen voudin käsivartta.

Herra Lomaque säpsähti vähän ja jätti keppinsä pistettynä maahan. "Tuhansia kiitoksia, hyvä herra", sanoi hän; "saanko luvan seurata teitä?"

"Tunnustan tämän ihanan illan tekevän minut vähän vastahakoiseksi jättämään tätä paikkaa juuri nyt".

"Ah! luonnon suloisuus – minä tunnen tien samoin kuin te, herra Trudaine: minä tunnen sen täällä". Näin sanoen Lomaque pani toisen kätensä sydämensä kohdalle, toisella vetäen keppinsä ylös nurmikosta. Hän oli katsellut yhtä vähän maisemaa tahi laskeutuvaa aurinkoa kuin itse herra Justin.

He istuutuivat vieretysten tyhjälle penkille; ja sitten seurasi ikävä äänettömyys. Nöyrä Lomaque oli liian varovainen unhottaakseen paikkaa missä hän oli ja aloittaakseen uutta puheenainetta. Trudaine'n mieli oli kiintynyt luonnon kauneuteen ja hän oli hyvin vähän taipuvainen puhumiseen. Oli kuitenkin välttämätöntä, yleisen kohteliaisuuden vuoksi, sanoa jotakin. Tuskinpa itsekään tarkaten omia sanojaan, alkoi Trudaine jokapäiväisellä puheenparrella. – "Olen pahoillani, herra Lomaque, ettei meillä ole ollut enempää tilaisuutta tullaksemme paremmiksi tuttaviksi".

"Tunnen olevani suuressa kiitollisuuden velassa", sanoi vouti, "kunnioitettavalle rouva Danville'lle siitä, että hän on valinnut minut saattajakseen tänne poikansa maatilalta lähellä Lyon'ia ja että hän sen ohessa on hankkinut minulle kunnian päästä tähän tuttavuuteen". Oli ikään kuin joku äkillinen räpytystaudin

puuska olisi tapaillut herra Lomaquen molempia silmiä, hänen lausueksaan näitä kohteliaita sanoja. Hänen vihamiehillään oli tapana sanoa, että milloin hän vaan oli erityisesti teeskentelevä tahi erityisesti viekas, hän aina turvautui silmäinsä heikkouteen, ja vältti siten tuota kovaa viattomuuden koetetta, jossa täytyy katsoa vakaasti sen henkilön silmiin, jonka kanssa puhuu.

"Minua suuresti ilahutti, kuullessani teidän mainitsevan isävainajani nimeä, päivällisillä ollessamme, suurella kunnioituksella", jatkoi Trudaine, niinkuin hän olisi väkisinkin päättänyt pitkittää keskustelua. "Tunsitteko hänen?"

"Minä olen välillisesti kiitollisuuden velassa teidän oivalliselle isällemme", vastasi vouti, "siitä asemasta, jossa nyt olen. Aikana semmoisena, jolloin varakkaan ja arvokkaan miehen puollussana oli tarpeen minua pelastamaan köyhyydestä ja häviöstä, lausui teidän isänne tämän sanan. Siitä lähtien minulla on, omista pienissä oloissani, ollut menestystä, kunnes viimein kohosin herra Danvillen maa-tilan ylihoitajan arvoon".

"Antakaa anteeksi – vaan tuo teidän puheenne nykyisistä oloistanne kummastuttaa minua vähän. Teidän isänne, luullakseni, oli kauppias, aivan samoin kuin Danville'n isä oli kauppias; ainoa eroitus heidän välillä oli että toisella oli vastainen onni, ja toinen voitti suuren omaisuuden. Miksi siis sanotte nykyisen paikkanne olevan kunnianarvon teille?"

"Ettekö ole koskaan kuulleet?" huusi Lomaque, suurella kummastuksella, "tahi oletteko kuulleet, vaan unhoittaneet, että rouva Danville juurtaa alkunsa muutamasta Ranskanmaan

ylimysperheestä. Eikö hän ole koskaan teille puhunut, niinkuin hän usein on minulle, että hän alentui lähtiessään vaimoksi miesvainajalleen, ja että hänen tärkein toivonsa elämässä on saada sukunsa (joka vuosia sitten on miespuolen haaralta mennyt sukupuuttoon) arvonimet muutetuiksi pojalleen?"

"Kyllä", vastasi Trudaine; "muistan kuulleen jotakin tuosta, vaan en suuresti ottanut sitä huomiooni silloin, koska hyvin vähässä arvossa pidän semmoisia toiveita kuin ne, joista puhutte. Te olette eläneet monta vuotta Danvillen palveluksessa, herra Lomaque, oletteko – " Hän jäi hetkeksi miettimään, vaan jatkoi sitten katsoen suoraan voudin silmiin, "oletteko huomanneet hänessä hyvän ja lempeän isännän?"

Lomaque'n ohuet huulet näyttivät sulkeutuvan vaistomaisesti, ikäänkuin hän ei aikois enää koskaan puhua. Hän kumarsi – Trudaine odotti – hän vaan kumarsi taas. Trudaine odotti kolmannen kerran. Lomaque katsoi hetken aivan vakaasti Trudaineen; sitten hänen silmänsä alkoivat taas tulla heikoiksi. "Teillä näyttää olevan joku erityinen syy", huomautti hän hiljaa, "jos sallittaneen minun niin sanoa ilman loukkaamatta, kysyäksenne minulta tätä".

"Minä puhun suoraan, mistään huolimatta, kaikkien kanssa", jatkoi Trudaine; "ja vaikka olette vieras, tahdon puhua suoraan teidänkin kanssanne. Tunnustan minulla olevan erityistä syytä kysyä tätä teiltä, – joka syy koskee mitä kalliimpia ja arjimpia asioita". Viimeisiä sanoja lausuessaan hänen äänensä vapisi hetken, vaan hän jatkoi vakaasti: "Alusta alkain, siitä

lähtien kun liitto syntyi sisareni ja Danvillen välillä, katsoin minä velvollisuudekseni ilmoittaa peittelemättä omia tunteitani; omatuntoni ja tunteeni Rosaa kohtaan kehoittivat minua ilmoittamaan suoraan ajatuksiani viimeiseen saakka, vaikka tämä suoruus harmittaisi tahi loukkaisi muita. Kun ensin jouduimme rouva Danville'n tuttavuuteen, ja kun minä ensin huomasin että Rosa suosiollisesti otti vastaan hänen poikansa kohteliaisuuksia, kummastuin minä, ja vaikka minun täytyi ponnistaa henkeni voimia, en voinut salata tätä kummastustani sisarelteni".

Lomaque, joka tähän saakka oli ollut hyvin tarkkaavainen, säpsähti tässä ja nosti hämmästyen ylös käsiänsä. "Kummastuitte, kuulin teidän sanovan? Kummastuitte, herra Trudaine, että nuori neito suosiollisesti ottaa vastaan semmoisen nuoren herrasmiehen kohteliaisuuksia, joka omistaa ylhäisen kasvatuksen saaneen Ranskalaisen kaiken sievyyden ja täydellisyyden! Kummastelitte että semmoinen tanssija, semmoinen laulaja, semmoinen puhuja, semmoinen kuuluisa naisten lumooja kuin herra Danville on, herätti vastatunteita neiti Rosan sydämessä! Oh! Herra Trudaine, arvoisa herra Trudaine, sitä on melkein mahdoton uskoa". Lomaque'n silmät tulivat erittäin heikoiksi, ja räpyttivät lakkaamatta hänen lausueksaan tämän muistutuksen. Lopulla hän nosti taas kätensä ja katseli kysyväisesti ympärilleen, äänettömästi vedoten koko luontoon.

"Kun vähän ajan kuluttua asia oli enemmän edistynyt", jatkoi Trudaine, ottamatta huomionsa tätä keskeytystä; "kun

naimistarjous oli tehty, ja kun sain tietää, että Rosa oli omassa sydämessään siihen suostunut, minä panin vastaan enkä voinut salata esteitäni – "

"Taivaan tähden!" keskeytti Lomaque taas, lyöden käsiänsä yhteen hämmästyneellä katsannolla; "mitä esteitä? mitä mahdollisia esteitä nuorta ja hyvin kasvatettua miestä vastaan, jolla on mahdottoman suuri omaisuus ja nuhteeton luonne? Minä olen kuullut noista esteistä ja vastustuksista: minä tiedän että ne ovat vihastuttaneet muita; ja minä kysyn itseltäni alinomaa, mitkä ne esteet voivat olla?"

"Jumala tietää että olen usein koettanut karkoittaa niitä pois mielestäni, haaveellisina ja mahdottomina", sanoi Trudaine, "vaan minun ei ole onnistunut. Mahdotonta on, teidän läsnäollessa, minun perinpohjin selittää mitkä minun tunteeni ovat olleet alusta alkain sitä herraa kohtaan, jota te palvelette. Antakaa siinä olla tarpeeksi, jos uskon teille, etten voi, en nytkään, olla vakuutettu hänen sisartani kohtaan osoittamiensa tunteiden puhtaudesta, ja että minussa on – vasten omaa tahtoani, vasten vakaista tahtoani luottaa täydellisesti Rosan vaaliin – paha luulo hänen luonteestaan ja mielensä laadusta, luulo, joka nyt, hää-aattona, kasvaa todelliseksi kauhuksi. Pitkällinen salainen kärsimys, epäily, ja päättämättömyys pakoittavat tämän tunnustuksen ulos minusta, herra Lomaque, melkein varomattomasti ja kaikkia seuraelämän tapoja vastaan. Te olette elänyt vuosia saman katon alla tämän miehen kanssa; te olette nähnyt häntä vaariin-ottamattomimpina hetkinä

yksityiselämässä. En viekoittele teitä uskoutumaan minulle – minä ainoastaan kysyn voitteko tehdä minut onnelliseksi kertomalla minulle, että olen tehnyt kauheinta vääryyttä isännällemme mielipiteilläni hänestä? Pyydän teitä tarttumaan käteeni ja kertomaan minulle, jos voitte, kaikessa kunniassa, että minun sisareni ei pane alttiiksi koko elämänsä onnea, antautuessaan naimisiin herra Danville'n kanssa!"

Hän ojensi kätensä puhuessaan. Jonkun kummallisen muutoksen alaisena sattui Lomaque juuri tällä hetkellä katsomaan noihin luonnon kauneuksiin, joita hän niin suuresti ihanteli. "Todellakin, herra Trudaine, todellakin semmoinen vetoaminen teidän puolelta, tämmöisellä hetkellä, kummastuttaa minua". Mentyänsä niin pitkälle, vaikenä hän, eikä puhunut sen enempää.

"Kun ensin istuimme tähän yhdessä, ei aikomukseni ollenkaan ollut tehdä tämmöistä vetoamista, ei ollenkaan puhua teille niinkuin olen puhunut", jatkoi toinen. "Sanani ovat minulta päässeet, teille puhuessani, melkein vahingossa – teidän täytyy antaa ne minulle anteeksi. En voi odottaa että muut, herra Lomaque, arvossa pitävät ja käsittävät tunteeni Rosaa kohti. Me kaksi olemme eläneet yhdessä yksinämme maailmassa: isä, äiti, suku, kaikki kuolivat jo aikoja sitten ja jättivät meidät. Minä olen niin paljon vanhempi sisartani, että olen tottunut pitämään itseäni enemmän hänen isänään kuin veljenään. Koko elämäni, minun kalliimmat toiveeni, kaikki minun korkeimmat pyrintöni ovat yhdistyneet häneen. Poika-aikani oli jo ohitse kun äitini asetti

pikku sisareni käden minun käteeni ja lausui kuolinvuoteellaan: 'Louis, ole hänelle mitä minä olen ollut, sillä hänelle ei ole jäänyt ketään muuta, johon voisi turvautua, kuin sinä'. Siitä lähtien eivät muitten miesten mieliharrastukset ja kunnianhimoisuudet ole olleet minun mieliharrastuksiani eikä kunnianhimoani. Sisar Rosa – niinkuin meillä kaikilla oli tapana nimittää häntä noina menneinä aikoina, ja joksi minä vieläkin mieluimmin häntä nimitän – sisar Rosa on ollut ainoa päämäärä, ainoa onnellisuus, ainoa todellinen lohdutus, ainoa kallisarvoinen palkinto minun elämässäni. Minä olen elänyt tässä köyhässä majassa, tässä syrjäisessä erakko-elämässä, kuin Paratiisissa, Koska sisar Rosa, viaton, onnellinen, kirkassilmäinen Evani on elänyt tässä minun kanssani. Vaikka hänen valitsema aviomiehensä olisikin ollut sama, jonka minäkin olisin valinnut, olisi tuo pakollinen luopumus hänestä ollut kovin, katkerin koetus. Niinkuin asiat nyt ovat, minun ajatellessa mitä ajattelen, ja peljätessä mitä pelkään, päättäkää itse millaiset minun ajatukseni voivat olla hänen naimisensa aatto-iltana; ja te ymmärrätte miksi ja missä tarkoituksessa minä tein sen vetoamisen, joka kummastutti teitä hetki sitten, vaan joka ei voi kummastuttaa teitä nyt. Puhukaa jos tahdotte – minä en voi sanoa mitään enää". Hän huoahhti katkerasti; hänen päänsä vaipui alas, ja käsi, jonka oli Lomaque'lle tarjonnut, vapisi kun hän veti sen pois ja antoi sen vaipua kupeelleen.

Vouti ei ollut mies, joka oli tottunut empimään, vaan nyt hän empi. Hän ei ollut tottunut olemaan puheenparsien

puutteessa, mutta nyt hän änkytti pahoin vastauksensa alkuosassa. "Otaksukaa että minä vastaisin", aloitti hän hiljaa; "otaksukaa että sanon teidän tuominneen häntä väärin, olisiko minun todistukseni todellakin tarpeeksi voimallinen kumoamaan mielipiteitä, tahi paremmin arveluita, jotka teissä ovat vakaantuneet vakaantumistaan kuukausien kuluessa? Otaksukaa, toiselta puolen, että minun isännälläni olisi pienet – " (Tässä Lomaque epäili, ennenkuin hän lausui seuraavan sanan) " – pienet – heikkoutensa, jos niin saan sanoa; vaan ainoastaan otaksuen, muistakaa se! heikkouksia – ja otaksukaa että olen ne huomannut, ja tahtoisin uskoa ne teille, mitä hyötyä semmoisesta ilmoittamisesta olisi nyt, yhdennellätoista hetkellä, kun neiti Rosa on antanut sydämensä ja häät ovat määrätty huomispäiväksi? Ei, ei! uskokaa minua – "

Trudaine äkkiä katsahti ylös. "Kiitän teitä, herra Lomaque, muistutuksestanne. Niinkuin sanotte, on nyt liian myöhäistä kuulustella ja siis myöskin liian myöhäistä luottaa toisiin. Sisareni on valinnut; ja valitun suhteen minun huuleni tulevat olemaan tästä lähtien suljettuina. Tulevaisuus on Jumalan kädessä: millainen se tullee olemaan, toivon olevani tarpeeksi vahva kantamaan mitä osakseni tulee, miehen miehuudella ja kärsiväisyydellä! Pyydän anteeksi, herra Lomaque, että olen ajattele mattomasti vaivannut teitä kysymyksillä, joita minun ei ollut oikeus tehdä. Menkäämme takaisin huoneisiin – minä näytän tietä teille".

Lomaque'n huulet avautuivat, vaan sulkeutuivat taas: hän

kumarsi pakollisesti ja hänen keltaiset kasvonsa valkenivat hetkeksi. Trudaine astui tietä myöten äänettömänä takaisin taloon: vouti seurasi hiljaa muutamain askelten päässä ja sopotteli hiljaa itsekseen. "Hänen isänsä pelasti minut", mutisi Lomaque; "se on totta, eikä siitä pääse mihinkään: hänen isänsä pelasti minut; ja nyt, minä olen tässä – ei! liian myöhäistä! – liian myöhäistä puhua – liian myöhäistä toimia – liian myöhäistä tehdä mitään!"

Aivan lähellä huonetta tuli vanha palvelija heitä vastaan. "Nuori emäntäni on juuri lähettänyt minua kutsumaan teitä kahvia juomaan, herra", sanoi Guillaume. "Hän on pitänyt teitä varten kahvia lämpimänä ja toista kuppia herra Lomaque'a varten".

Vouti säpsähti – tällä kertaa toden-perästä hämmästyen. "Minua varten!" huudahti hän. "Neiti Rosa on vaivannut itseään pitämällä kahvia lämpimänä minua varten?" Vanha palvelija katsoa tuijotti häneen; Trudaine seisattui ja katsoi taakseen. "Mitä kummastuttavaa siinä on", kysyi hän, "semmoisessa tavallisessa kohteliaisuudessa sisareni puolelta?"

"Suokaa anteeksi, herra Trudaine", vastasi Lomaque; "te ette ole eläneet semmoisissa oloissa kuin minä, te ette ole vanha mies ilman ystävittä, teillä on vakainen asema maailmassa ja te olette tottuneet saamaan ihmisiltä kunnioitusta. Minä en ole. Tämä on ensimmäinen kerta elämässäni kun huomaan itseni olevan nuoren neitosen kohteliaisuuden esineenä; ja tämä minua hämmästytti. Pyydän uudestaan anteeksi – olkaa niin hyvä,

käykäämme sisään".

Trudaine ei vastannut mitään tähän kummalliseen selitykseen. Hän kummasteli sitä kuitenkin vähän; ja kummasteli vielä enemmän vierashuoneeseen tultuaan, kun näki Lomaque'n astuvan suoraapäätä hänen sisarensa luokse, ja – nähtävästi huomaamatta, että Danville istui klaverin edessä sillä hetkellä juuri laulaen – piti hänelle hyvin sekavaa vaan tavanmukaista kiitospuhetta kahvikupista. Rosa katseli kummastuneena ja puoleksi pidättäen nauruaan kuunnellessaan häntä. Rouva Danville, joka istui hänen vieressään, kävi myreän näköiseksi ja löi hiljaa viuhkallaan voudin käsivartta.

"Olkaa niin hyvä ja pysykää ääneti siksi kuin poikani on laulanut", sanoi hän. Lomaque kumarsi hiukan, astui muutaman nurkassa olevan pöydän luokse ja otti siinä olevan sanomalehden käteensä. Jos rouva Danville olisi huomannut mikä mielenilmaus näkyi Lomaque'n kasvoissa hänen kääntyessään, kyllä olisi hänen ylpeä, aristokraatillinen mielensä ehkä vähän hämmentynyt.

Danville oli lopettanut laulunsa, oli jättänyt klaveerin, ja puheli hiljaa morsiamensa kanssa; rouva Danville lisäsi jonkun sanan keskuspuheeseen silloin tällöin; Trudaine istui erikseen huoneen toisessa päässä, miettiväisesti lukien kirjettä, jonka otti taskustaan, kun Lomaque, joka vielä lueskeli sanomalehteänsä, äkkiä päästi huudahduksen, joka keskeytti kaikkia huoneessa olijoita toimissaan ja saattoi heidät katsomaan voutiin.

"Mitä se on?" kysyi Danville kärsimättömästi.

"Häiritsenkö, jos selitän tämän?" kysyi Lomaque, tullen silmistään hyvin heikoksi taas, ja kääntyen kunnioittavaisesti rouva Danville'en.

"Te olette jo häirinneet meitä", sanoi vanha nainen äreästi, "niin samapa tuo on nyt jos puhuttekkin".

Se on eräs paikka Tieteellisissä Ilmoituksissa, joka on minua suuresti ilahuttanut ja joka varmaan on oleva ilahuttava uutinen jokaiselle tässä". Näin sanoen katsoi Lomaque huomauttamalla katsannolla Trudaineen ja luki sitten sanomista seuraavat rivit:

"Tiede-Akatemia Parisissa. – Olemme suureksi iloksemme saaneet kuulla että kemian avoinna oleva ala-professorin virka on tarjottu eräälle miehelle, jonka vaatimattomuus on estänyt hänen tieteellisiä ansioitaan tulemaasta tarpeeksi kuuluisiksi maailmassa. Akatemian jäsenet ovat jo aikoja sitten tienneet hänen tehneen useampia, merkillisimpiä kemiata edistäviä keksintöjä, mitä viime vuosien kuluessa on tehty – keksintöjä, joista hän on erinomaisella, tekeepä mielemme melkein sanomaan, moitittavalla vaatimattomuudella sallinut muitten rangaistuksetta omistaa itselleen kunniaa. Ei kukaan mies missäkään virassa ole täydellisemmin oikeutettu saamaan valtiolta kunnian arvoa ja virkaa, kuin se herra jota tarkoitamme – herra Louis Trudaine".

Ennenkuin Lomaque voi katsoa kuulijoihin, huomatakseen minkä vaikutuksen hänen uutisensa teki, oli Rosa jo rientänyt veljensä luokse ja suuteli häntä riemun vimmassa.

"Armas Louis", huusi hän taputtaen käsiään, "suo minun

ensimmäiseksi sinua onnitella! Miten ylpeä ja iloinen minä olen. Sinä otat tietysti vastaan professorinviran".

Trudaine, joka äkkiä ja hiukan hämmästyneenä oli pistänyt kirjeensä takaisin taskuun sillä hetkellä kuin Lomaque alkoi lukea, näytti olevan vastauksen puutteessa. Hän taputti sisarensa kättä hajamielisesti ja sanoi:

"En ole vielä päättänyt; älä kysy minulta miksi, Rosaseni – älä ainakaan nyt, älä nyt suinkaan". Hämmennys ja levottomuus ilmautui hänen kasvoissaan pyytäessään sisartaan käymään jälleen tuolilleen istumaan.

"Pidetäänkö kemian ala-professoria herrasmiehen arvoisena?" kysyi rouva

Danville, osoittamatta vähintäkään osanottoa Lomaque'n uutiseen.

"Tietysti ei", vastasi hänen poikansa ilkkuvalla naurulla; "semmoisen täytyy tehdä työtä ja tehdä itsensä hyödylliseksi – mikä herrasmies hän on?"

"Charles!" huudahti vanha rouva, punastuen suuttumuksesta.

"Hoh!" huusi Danville, kääntyen selin häneen; "nyt on jo tarpeeksi kemiaa. Lomaque! te olette nyt ruvenneet lukemaan uutisia, koettakaa voitteko löytää jotakin hauskaa luettavaa. Mitkä ovat viimeiset tiedot Parisista? Kuuluuko vielä yleisen kapinan enteitä?"

Lomaque rupesi toista paikkaa tarkastamaan sanomista. "Vähän, hyvin vähän toiveita on saada rauhallisuus jälleen palautetuksi", hän sanoi. "Necker, kansan ministeri, on eroitettu

virastaan. Julistuksia väkikokouksia vastaan on levitetty yli koko Parisin. Sveitsiläinen kaarti on asetettu Champs Elysées-kentälle neljän tykin kanssa. Enempää ei vielä tiedetä, vaan pahinta peljätään. Ylimyskunnan ja kansan välinen riita kasvaa kasvamistaan uhkaavalla tavalla, melkein joka hetki".

Tähän hän pysähtyi ja asetti sanomalehden pöydälle. Trudaine otti sen siitä ja pudisti päätään pahaa aavistavalla tavalla, katsellessaan sitä paikkaa, joka juuri oli luettu.

"Oh!" huudahti rouva Danville. "Kansa, todellakin! Antakaa noiden neljän tykin tulla hyvään latinkiin, antakaa Sveitsiläisen kaartin tehdä tehtävänsä, ja me emme saa koskaan kuulla sen enempää tuosta kansasta!"

"Neuvoni on, ettette olisi liioin varma siitä", sanoi hänen poikansa huolettomasti; "siellä on liian paljon kansaa Parisissa Sveitsiläiselle kaartille ammuttavaksi, kuin että se voisi käydä niin mukavasti. Älkää pitäkö päätänne liian aristokraattisesti ylhäällä, äitini, ennenkuin aivan varmaan tiedämme mistä päin tuuli käy. Kenties minä saan jonakuna päivänä kumartaa yhtä syvälle kuningas Moukalle, kuin te nuoruudessanne kuningas Louis viidennelletoista!"

Hän hymyili kohteliaasti puhettaan lopettaessaan ja aukasi nuuskatoosansa. Hänen äitinsä nousi tuoliltaan, kasvot punaisina inhosta.

"En tahdo kuulla sinun puhuvan niin – se kauhistuttaa, se kuohuttaa mieltäni!" huusi hän rajulla liikunnolla. "Ei, ei! en tahdo enää semmoista kuulla. En tahdo istua tässä kuulemassa

miten poikani, jota rakastan, laskee leikkiä pyhimmistä aatteista, ja pilkkaa voidellun kuninkaan muistoa. Se on kiitokseni siitä että olen myöntynyt ja tullut tänne, vasten kaikkia säädyllisyyden lajeja, hää-aattona? En kärsi tätä kauemmin; minä noudatan omaa tahtoani ja käyn omaa tietäni. Minä käsken sinua, minun poikaani, saattamaan minua takaisin Rouen'iin. Me olemme sulhasen seuruetta eikä meillä ole mitään tekemistä täällä, ollaksemme yötä morsiamen talossa. Te ette kohtaa toisianne ennenkuin kohtaatte kirkolla. Justin! vaununi. Lomaque, hakekaa käsiin minun päähineeni; herra Trudaine! kiitoksia vieraanvaraisuudestanne; toivon saavani palkita sen ensikerran kun olette läheisyydessämme. Neitiseni; ottakaa nyt kauniin katsantonne huomenna päällemme, joka sopii yhteen hääloistonne kanssa; muistakaa että minun poikani morsiamen tulee olla todistuksena poikani hyvästä kauneuden aistista. Justin! vaununi – laiskuri, roisto, tomppeli, missä minun vaununi!"

"Äitini näyttää kauniilta, kun hän on kiihoissaan, eikö niin, Rosa?" sanoi Danville, au'aisten nuuskatoosaansa vanhan rouvan kiitäessä ulos huoneesta. "Miksi näytät aivan peljästyneeltä, armaani", lisäsi hän, tarttuen Rosan käteen luontealla, lempeällä katseella, "peljästyneeltä, salli mun vakuuttaa, ilman vähintäkään syytä. Minun äidilläni on vaan tämä ainoa turha usko, ja tämä ainoa heikko puoli, Rosa kultani. Olet huomaava että hän on yhtä lempeä kuin kyyhkyinen, kun vaan ei hänen sääty-ylpeyttään loukata. Mitä se on! tänä iltana ainakaan et saa erota minusta

tuommoisella katsannolla".

Hän kumartui ja kuiskasi tytön korvaan jonkun sulhaisuuskkeluuden, joka heti saattoi punan takaisin morsiamen poskille.

"Oi miten Rosa häntä rakastaa – miten innokkaasti hän häntä rakastaa", ajatteli hänen veljensä, katsellen häntä huoneen nurkasta, missä hän istui yksinänsä, ja huomaten hymyä, joka kirkasti hänen punastuneita kasvojaan Danville'n suudellessa hänen kättänsä, ja lähteissä matkalle. Lomaque, joka oli pysynyt järkähtämättömän kylmänä rouvan suuttumisen puuskan kestäessä; Lomaque, jonka huomaava silmä oli tarkastellut, ivallisesti, minkä vaikutuksen tuo kohtaaminen äidin ja pojan välillä tekisi Trudaine'en ja hänen sisarensa, oli viimeinen joka sanoi jäähyväisensä. Kumarrettuaan Rosalle omituisella suloudella käytöksessään, joka pahoin sopi yhteen hänen rypistyneitten, laihojen kasvojensa kanssa, ojensi hän kätensä hänen veljelleen. "En ottanut teidän kättänne istuessamme kahden tuolla penkillä", sanoi hän, "saanko nyt?"

Trudaine antoi hänelle kättä kohteliaasti vaan äänetönnä. "Te ajattelette toisin minusta vielä joskus maailmassa". Lisäten nämät sanat kuiskaamalla, herra Lomaque kumarsi vielä kerran morsiamelle ja iäksi ulos.

Muutamia minuuttia sen perästä kun ovi oli sulkeutunut, veli ja sisar olivat ääneti. "Viimeinen ilta, jonka yhdessä olemme täällä kotona!" se oli ajatus, joka täytti molempain mielet. Rosa oli ensimmäinen puhumaan. Epäillen hiukan, lähestyessään

veljeään, hän sanoi hänelle surullisesti:

"Olen pahoillani tuosta mikä tapahtui rouva Danville'lle, Louis.

Saattaako se sinua ajattelemaan pahaa Charles'ista?"

"Minä voin antaa rouva Danvillen suuttumisen anteeksi", vastasi Trudaine vältteleväisesti, "koska hän puhui rehellisestä vakuutuksesta".

"Rehellisestä?" toisti Rosa murheellisesti, – "rehellisestä? – ah, Louis! Minä tiedän että sinä ajattelet halveksivasti Charles'in vakuutuksista, kun niin puhut hänen äidistään".

Trudaine hymyili ja pudisti päätään; vaan Rosa ei huomannut tätä kieltävää liikuntoa – hän vaan seiso i murheellisesti ja mieltävästi katsellen hänen kasvoihinsa. Hänen silmänsä alkoivat kastua; hän äkkiä heitti käsivartensa veljensä kaulan ympäri ja kuiskasi hänelle: "oi, Louis, Louis! kuinka minä tahtoisin opettaa sinua katsomaan Charlesta minun silmilläni!"

Veli tuns i hänen kyyneleit ä kasvoillansa hänen puhellessa, ja koetti lohduttaa häntä.

"Sinun pitää opettaman mua, Rosa – sinun pitää todellakin. Älä nyt ole milläsikään; meidän täytyy mieltämme virkistää, tahi miten voit sinä saada parhaimman näkösi huomiseksi?"

Hän irroitti hänen kätensä kaulastaan ja talutti häntä lempeästi tuolille istumaan. Samassa koputti joku ovea; Rosan palvelija-neitsyt tuli emännältään kysymään jotakin häämenoja koskevaa asiata. Ei mikään keskeyttäminen olisi voinut olla enemmän tervetullut kuin tämä tällä hetkellä. Se pakoitti Rosaa

ajattellemaan hetken vaatimia toimia; ja soi hänen veljelleen tilaisuutta mennä työhuoneesensa.

Hän istuutui pulpettinsa ääreen, epäilevänä ja murheellisena, ja asetti Tiede-Akatemialta tulleen kirjeen avattuna eteensä. Jättäen lukematta ne sievistelevät lauseet, joita se sisälsi, pysähtyi hän tarkastamaan ainoastaan seuraavia rivejä lopussa: – "Professorivirkanne ensimmäisinä kolmena vuotena teidän tulee asua Parisissa tahi sen läheisyydessä yhdeksän kuukautta vuodessa, luentojen pitämistä varten ja laboratorioissa toimitettavien kokeiden tarkastusta varten".

Kirje, jossa nämä rivit löytyi, tarjosi hänelle viran, jommoista hän, vaatimattomassa itsensähalveksimisessaan, ei ollut koskaan voinut uneksiakaan saavansa: kirje lupasi hänelle tilaisuutta täydellä vapaudella harjoittaa mielikokeitaan, joita hän ei koskaan voinut toivoa aikaan saavansa omassa pikku työhuoneessaan, omilla vähäisillä apukeinoillaan; ja siinä hän nyt istui kuitenkin epäillen ottaisiko hän vastaan hänelle tarjottua kunniapaikkaa ja etuja – epäillen sisarensa onnen vuoksi!

"Yhdeksän kuukautta vuodesta Parisissa", sanoi hän itsekseen murheellisesti; "ja Rosa on asuva naineena Lyonissa. Voi! jos voisin luoda sydämestäni murheeni hänestä ja voisin karkoittaa mielestäni aavistukseni hänen tulevaisuudestaan – kuinka iloisesti enkö vastaisi tähän kirjeeseen ottaen vastaan sen luottamuksen, joka minua kohtaan osoitetaan!" Hän pysähtyi hetkeksi ja mietiskeli. Millaiset hänen ajatuksensa olivat näkyivät hänen kasvoistaan, jotka kävivät yhä vaaleimmiksi, ja silmistään,

joiden kiilto kävi yhä tummemmaksi. "Jos tuo kalvava epäluulo, josta en voi vapauttaa itseäni, kävisi todeksi, tuo mykkä ennustus tulevasta onnettomuudesta toteutuisi – en tiedä milloin – jos niin kävisi (josta Jumala varjelkoon), kuinka kohta eikö hän kaipaisi ystävää, suojelijaa läheisyydessään, valmista turvaa onnettomuuden hetkenä! Mistä hän on silloin löytävä suojaa tahi turvaa? Tuon kiihkeän vaimon seurassa? Mieheensä sukulaisten ja ystävien seurassa?"

Häntä kauhistutti tuo mieltä särkevä ajatus; ja avaten puhtaan paperi-arkin, katoi hän kynänsä musteessa. "Ole hänelle kaikki, Louis, mitä minä olen ollut", mutisi hän itsekseen, kertoen äitinsä viimeisiä sanoja ja aloittaen kirjettä niitä lausuessaan. Se oli pian valmis. Se lausui, mitä kunnioittavimmilla sanoilla, hänen kiitollisuutensa hänelle tehdystä tarjouksesta, vaan samalla ilmoituksen ettei hän voinut sitä vastaanottaa perheellisten olojen tähden, joita oli tarpeetonta selittää. Päällekirjoitus oli kirjoitettu, kirje sinetissä: ei puuttunut muuta kuin panna se postilaukkuun, joka oli hänen vieressään. Tähän viimeiseen ratkaisevaan toimitukseen tultuaan, jäi hän epäilemään. Hän oli kertonut Lomaque'lle ja oli lujasti itsekin uskonut voittaneensa kaiken kunnianhimensa sisarensa onnen tähden. Hän tunsu nyt, ensi kerran, että hän ainoastaan oli tuudittanut sen lepoon, – hän huomasi Parisista tulleen kirjeen saaneen sen hereille. Hänen vastauksensa oli kirjoitettu, hän piti kädessään postilaukkuja; ja tällä hetkellä oli koko taistelu joutua uudestaan taisteltavaksi – taisteltavaksi hänen ollessaan vähimmin sopivana siihen!

Tavallisissa oloissa hän ei ollut se mies, joka lykkäsi asiansa toistaiseksi; vaan hän teki sen nyt. "Yö neuvon tuo: minä odotan huomiseksi", sanoi hän itseksensä, pisti epäskirjeen taskuunsa ja läksi nopeasti ulos laboratorion.

Armoa antamatta tuo tärkeä huomisaamu tuli auttamattomasti, hyväksi tai pahaksi, tuo tärkeä aviovala tuli lausutuksi. Charles Danville ja Rosa Trudaine olivat nyt mies ja vaimo. Edellisen illan ihanaan auringon-laskuun perustuva ennustus ei ollut pettänyt. Pilvitön oli hääpäivä. Häämenot olivat kaikki käyneet miellyttävästi, ja olivat myös tyydyttäneet rouva Danvillea. Hän tuli hääjoukon kanssa Trudainen kotiin, paljaana hymynä ja kirkkautena. Nuorikkoa kohtaan hän oli itse ystävyys. "Hyvä tyttöseni", sanoi vanha rouva, mieltyneenä taputtaen häntä viuhkaimellaan poskille. "Hyvä tyttöseni! sinä olet ollut kaunis tänä aamuna – sinä olet hyvää todistanut poikani kauneuden aistista. Todellakin, sinä olet minua miellyttänyt, lapseni! käy nyt tuolla ylhäällä pukeutumassa jokapäiväiseen pukuusi; ja luota vaan äidilliseen rakkauteeni niin kauan kuin Charles'ia onnelliseksi teet".

Oli päätetty niin, että morsian ja sulhanen viettäisivät lempiviikkonsa Britanniassa ja sitten palaisivat Danville'n lähellä Lyon'ia olevalle maatilalle. Matkalle kiiruhdettiin, niinkuin ainakin semmoisille matkoille. Vaunut olivat lähteneet – Trudaine, kauan seistytään niiden lähtöä katsellen, palasi nopeasti huoneisiin – pyörivien rattaiden nostama pöly oli tykkäänään kadonnut – siinä ei ollut niin mitään katseltavaa – enää – vaan

tuossa seiso i herra Lomaque huoneen editse kulkevalla tiellä; toimettomana, ikäänkuin hän olisi ollut vapaa mies – levollisena, ikäänkuin semmoiset huolet kuin rouva Danville'n vaunujen – esille kutsuminen ja rouva Danville'n saattaminen takaisin Lyon'iin eivät olisi voineet olla jätettyinä hänen niskoilleen.

Toimetonna ja levollisna, hiljaa käsiään nykertäen, hiljaa nyykyttäen päättään siihen suuntaan, minne morsian ja sulhanen olivat ajaneet, seiso i haaveksiva vouti maantiellä. Äkkiä näytti talosta päin lähestyvän astunnan kohta häntä herättävän. Vielä kerran katsoi hän tietä pitkin ikäänkuin hän olisi odottanut näkevänsä vieläkin vastaanaineen pariskunnan vaunuja. "Tyttö parka! – voi tyttö parkaa!" sano i herra Lomaque hiljaa itsekseen, ja kääntyi katsomaan kuka häntä lähestyi huoneesta päin.

Oli vaan postimies kirje kädessä ja postilaukku kainalossa.

"Onko mitään uutisia Parisista, ystäväni?" kysyi Lomaque.

"Hyvin huonoja uutisia, herraseni", vastasi postimies. Camille Desmoulin on vedonnut kansaan Palais Royalissa – siellä peljätään kapinaa".

"Ainoastaan kapinaa!" matki Lomaque ivallisesti. "Mikä kunnon hallitus, joka ei pelkää pahempaa! Onko kirjeitä?" lisä i hän äkkiä muuttaen puheen ainetta.

"Ei ole *taloon*", sano i postimies, – "ainoastaan yksi *talosta*, jonka herra Trudaine antoi. Sitä tuskin kannattaa", lisä i hän, käännellen kirjettä kädessään, "pistää postilaukkuun, vai mitä?"

Lomaque katseli hänen olkapäittänsä yli, hänen näin puhellessa, ja näki kirjeen olevan Tiede-Akatemian Presidentille

Parisissa.

"Tahtoisin mielelläni tietää onko hän ottanut vastaan paikan, vai kieltänyt", ajatteli vouti, nyökyttäen päätään postimiehelle ja jatkaen matkaansa taloon päin.

Ovella tuli Trudaine häntä vastaan, joka sanoi hänelle pikaisesti: "te lähdette Lyon'iin takaisin rouva Danville'n kanssa, arvaan minä?"

"Tänä päivänä vielä", vastasi Lomaque.

"Jos sattuisitte kuulemaan jostakin nuorenmiehen huoneuksesta Lyonissa tahi sen läheisyydessä", jatkoi toinen, alentaen ääntään ja puhuen entistä nopeammin, "niin te tekisitte minulle hyvän työn jos antaisitte tiedon siitä minulle".

Lomaque lupasi; vaan ennenkuin hän ennätti lisätä kysymyksen, joka hänellä jo oli kielellään, oli Trudaine kadonnut huoneesen.

"Nuorenmiehen asunto!" toisti vouti, seisten yksinään portailla. "Lyonissa tahi sen läheisyydessä! Ahaa! Herra Trudaine, minä lasken yhteen nuorenmiehen-asuntonne ja puheenne minulle eilen illalla, ja saan summan, joka on, arvelen minä, jokseenkin täsmälleen oikein. Te ette ole myöntänet Parisin tarjoukseen ja minä luulen voivani arvata syyn".

Hän vaikenä miettiväisenä ja pudisti päätään pahaa tietävällä tyytymättömyydellä ja pureskellen huuliaan.

"Kaikki on kyllä kirkasta tuolla taivaalla", jatkoi hän hetken kuluttua, katsellen ylös loistavaa keskipäivän taivasta kohti. "Kaikki kyllä kirkasta siellä; vaan minä luulen näkeväni pienen

pilven jo nousevan erään perheen taivaalle – pikku pilvi, jonka peitossa on paljo, ja jota minä puolestani tulen huolellisesti tarkkaamaan".

TOINEN LUKU

Viisi vuotta oli kulunut siitä kun herra Lomaque seisoi mieltäväisenä Trudainen talon portilla, katsellen morsiamen ja sulhasen vaunujen lähtöä, ja murheellisesti aprikoiden tulevaisuuden suhteita. Suuria tapahtumia oli kulkenut yli sen perheellisen taivaan, jolla hän ennustavaisesti oli huomannut pienen uhkaavan pilven. Suurempia tapahtumia oli kulkenut yli Ranskanmaan taivaan.

Mitä oli kapina viisi vuotta takaperin vallankumousta vastaan nyt – joka oli syössyt maahan valta-istuimen, kukistanut ruhtinaita ja valtoja; joka oli asettanut omia kruunuttomia ja perinnöttömiä kuninkaitaan ja neuvon-antajiaan valtaistuimelle, ja verisesti temmaissut ne sieltä alas taas tusinoittain; joka oli raivonnut ja raivonnut hillittömästi, julmassa innossa, kunnes viimein yksi ainoa kuningas saattoi sitä hallita ja hillitä vähäksi aikaa. Tämän kuninkaan nimi oli Hirmu, ja yksi tuhatta seitsemän sataa ja yhdeksän kymmentä neljä on hänen hallitusvuotensa.

Herra Lomaque, joka ei ole voutina enää, istuu yksinänsä virkahuoneelta näyttävässä huoneessa muutamassa Parisin yleisessä rakennuksessa. On taas Heinäkuun ilta, yhtä kaunis kuin se ilta, jona hän Trudainen kanssa istui kahden tuolla penkillä, josta voi katsella Seinen joen ihanaa maisemaa. Huoneen akkuna on auki, ja vieno, vilpeä tuulihenki aikaa

puhaltaa siitä. Mutta Lomaque hengittää vaivaloisesti, ikäänkuin häntä vielä vaivaisi keskipäivän helteen tukehuttava kuumuus; ja hänen kasvoissaan voi huomata murheen ja levottomuuden merkkejä hänen silloin, tällöin hajamielisesti katsellessaan alas kadulle. Ne ajat, joista hän elää, ovat itsessään jo semmoiset, että ne voivat tehdä miehen kasvot murheellisiksi. Tänä kauheana Hirmun hallitusaikana ei löytynyt sitä elävää henkilöä koko Parisin kaupungissa, joka aamulla noustessaan olisi voinut olla varma siitä, ett'ei hän ennen iltaa joutuisi vakojien käsiin, syytöksen alaiseksi, vankeuteen tahi vaikkapa mestauslavallekin. Semmoiset ajat koettavat kyllä miehen mieltä; vaan Lomaque ei nyt niitä ajatellut eikä ollut huolellisna niiden tähden. Paperiläjystä, joka oli hänen edessään vanhalla kirjoituspöydällä, oli hän juuri ottanut esille yhden, joka oli saattanut hänen ajatuksensa takaisin menneisiin aikoihin, ja niihin tapauksiin, jotka olivat tapahtuneet sen jälkeen, kun hän seisoj yksinänsä Trudaine'n huoneen portailla, aprikoiden tulevia tapahtumia.

Nopeammin kuin hän oli aavistanutkaan oli nämä tapaukset tulleet. Vähemmässä ajassa kuin hän oli edeltäpäin luullut, tuli tuo surkea onnettomuus, jota Rosan veli oli varonnut niinkuin selvästi mahdollista onnettomuutta ainakin, ja vaati kaikkea sitä kärsiväisyyttä, miehuullisuutta ja itsensä uhraavaisuutta, mitä hän kykeni tarjoamaan sisarensa hyväksi.

Vähin askelin alaspäin, pahasta pahempaan, osoittihe Rosan miehen luonne selvemmin ja selvemmin melkein päivä päivältä. Satunnaiset huolimattomuudet päättyivät tavaksi

otetulla laiminlyömisellä; huolimaton karttaminen muuttui kylmäksi viholllisuudeksi; pienistä loukkauksista kypsyi suuria herjauksia – nämä oli ne julmat merkit, joista Rosa huomasi panneensa kaiken alttiiksi ja kadottaneensa kaiken, ollessaan vielä nuori vaimo – nämä ne ansaitsemattomat murheet, jotka kohtasivat häntä turvattomana, jotka olisivat jättäneet hänet turvattomaksi, ellei hänen veljensä alttiiksiantava rakkaus olisi tuonut apua ja tukea. Trudaine oli alusta alkain pyhittänet itsensä semmoisten koetusten vastaanottamiseen kuin ne, joita hän nyt sai kärsiä; ja miehen tavalla hän otti ne vastaan, huolimatta yhtä vähän äidin vainosta kuin pojan solvauksista. Tämä vaikea tehtävä tuli ainoastaan helpoitetuksi silloin, kun ajan kuluessa yleinen häiriö sekaantui yksityisiin huoliin. Silloin huomiota luokseen vetävät valtiolliset onnettomuudet tulivat helpoitukseksi perheelliselle kurjuudelle. Silloin alkoi Danvillen elämän ainoana tarkoituksena ja perintönä olla asiainsa ajaminen niin viisaasti, että hän voisi kulkea vahingotta edistävän vallankumouksellisen virran kanssa – kuinka kauas, siitä hän ei huolinut, kun hän vaan pelasti omaisuutensa ja henkensä vaaraan joutumasta. – Hänen äitinsä, joka järkähtämättömästi pysyi uskollisena vanhanaikaisille mielipiteilleen, kaikesta vaarasta huolimatta, sai rukoilla ja nuhdella, sai puhua kunniasta ja miehuudesta ja rehellisyydestä – poika ei ottanut korviinsakaan, tahi kuunteli ainoastaan nauraakseen. Samoin kuin hän oli vaimonsa suhteen kulkenut väärää polkua, niin oli hän nyt taipuvainen astumaan väärää tietä maailman suhteen. Vuosia

kului: hävittäväiset muutokset runtelivat hurrikani-myrskyn tapaan alinomaan Ranskan maan vanhaa hallitusjärjestystä; ja vielä Danville onnellisesti vaihetteli vaihettelevan ajan mukaan. Hirmuvallan ensimmäiset päivät lähestyivät; valtiollisessa ja yksityisessä elämässä – ylhäisissä ja alhaisissa – joka mies epäili veljeänsä. Danville, vaikka olikin neuvokas, joutui myös viimein epäluulon alaiseksi Parisissa olevan päähallituksen luona, etupäässä äitinsä kautta. Tämä oli hänen ensimmäinen valtiollinen häviönsä, ja ajattelemattomana raivon ja kiusan hetkenä hän antoi Lomaquen kärsiä siitä syttynyttä vihaansa. Itse epäluulon alaisena, rupesi hän puolestaan epäilemään voutiaan. Hänen äitinsä kiihoitti tätä luulevaisuutta. – Lomaque erotettiin virastaan.

Entisinä aikoina olisi semmoinen uhri joutunut häviöön – uusissa oloissa hän suorastaan tuli kelvolliseksi toimittamaan valtiollista tehtävää maailmassa. Lomaque oli köyhä, sukkela-älyinen, harvapuheinen, eikä liioin tarkkatunteinen. Hän oli hyvä isänmaanrakastaja, hänellä oli hyviä isänmaataan rakastavia ystäviä, tarpeeksi kunnianhimoa, viekas kissanluontoinen urhoollisuus, eikä hänellä ollut mitään peljättävää – hän tuli Pariisiin. Siellä oli kyllin menestyksen tilaisuuksia hänenlaatusille miehille. Hän odotti semmoista tilaisuutta. Se tuli; hän käytti sitä parhaimmiten hyödykseen; pääsi julman Fonqvier-Tinvillen suosioon ja sai viran Salaisen Poliisin virastossa.

Danvillen viha kuitenkin haihtui: hän tointui jälleen

käyttämään tuota älykästä mieltä, joka tähän asti oli häntä niin hyvästi auttanut, ja lähetti kutsumaan takaisin poisajettua palvelijaa. Se oli liian myöhäistä. Lomaque oli jo siinä asemassa, että hän voi vaatia häntä puhdistamaan itseään epäluuloista – jopa kenties saattaa hänen päänsä mestauspölkylle. Pahempi asia kuin tämä oli että nimittämättömiä kirjeitä hänelle lähetettiin, joissa häntä kehoitettiin mitä pikemmin osoittamaan isänmaanrakkautta jollakin vastustamattomalla alttiiksi panolla ja saattamaan äitiänsä vaikenemaan, jonka mieletön suoruu luultavasti ennen pitkää maksaisi hänelle hänen henkensä. Danville tunsu hänet siksi hyvin, että hän tiesi yhden ainoan keinon löytyvän häntä pelastaa, ja sen kautta pelastaa myös itseään. Äiti oli aina vastustanut maasta pois muuttamista; vaan nyt hänen poikansa vaati että hänen piti käyttää ensimmäistä tilaisuutta lähteäksensä Ranskasta, siksi kun levollisempia aikoja tulisi. Luultavasti olisi äiti antanut oman henkensä kymmenen kertaa vaaran alttiiksi ennemmin kuin olisi poikaansa totellut; vaan hän ei uskaltanut saattaa samalla poikansa henkeä vaaran alaiseksi; ja hän myöntyi poikansa tähden. Osaksi salaisten vehkeitten, osaksi häpiämättömän petoksen kautta, Danville hankki hänelle semmoisia papereja ja luvantodistuksia, joilla hän voi päästä ulos Ranskasta Marseillen kautta. Vielä nytkin epäsi hän lähtevänsä ennenkuin saisi tietää mitkä hänen poikansa aikeet olivat tulevaisuuden suhteen. Danville näytti hänelle kirjeen, jonka hän oli juuri lähettämäisillään Robespierrelle itselleen, jossa hän puollusti epäiltyä isänmaanrakkauttaan,

ja harmistuneena pyysi saada osoittaa sitä jossakin virassa, sama miten pienessä, sen julman kolmikkovallan palveluksessa, joka silloin hallitsi, tahi oikeammin kauhistutti Ranskanmaata. Nähtyänsä tämän kirjoituksen rouva Danville rauhoittui. Hän sanoi jäähyväiset pojalleen ja läksi viimeinkin matkalle, uskollisen palvelijan kanssa, Marseilleen.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.